

כנס ליחידות סביבתיות
"הגל הבא במניעת זיהום ים ונחלים"

זיהום פלסטיק בחופים ובים
רקע לפאנל

לימור גורליק, עמותת צול

דצמבר 2025

פלסטיק חד פעמי בחופים - תיאור הבעיה

- פסולת פלסטיק ימית - בעיה עולמית המאיימת על מערכות אקולוגיות ימיות וחופיות, בעלת השפעות שליליות על הכלכלה והבריאות
- ייצור הולך וגובר של פלסטיק, שבשנת 2021 הוערך בכ- 400 מיליון טונות לשנה, כ- 50% ממנו, מעוצב ומתוכנן לשימוש חד פעמי



- המשמעות - קצב גידול מהיר של כמויות פסולת פלסטיק בים: נכון ל- 2021 מצויים בין 75 - 199 מיליון טון פלסטיק בים*

- קצב זיהום: כ- 9 - 14 מיליון טון של פלסטיק הגיעו לים ב- 2016, ולפי קצב ייצור וצריכת הפלסטיק הנוכחיים ← כמות זו תגדל ל- 23 - 37 מיליון טון

בשנת 2040**

*UNEP, From Pollution to Solution Report, 2021

** UNEP , From Pollution to Solution Report, 2021

נזקי פלסטיק לסביבה, לבע"ח ולבריאות

נזקים בריאותיים

תוספים כגון: ביספנולים, פתאלטים ו- PFAS - משבשים אנדוקריניים וגורמים לחוסר ויסות בתפקוד בלוטת התריס, רבייה, ומטבוליזם, סיכון מוגבר להשמנה, סוכרת, אנדומטריוזיס, וסוגי סרטן, ירידה בפוריות, בספירת הזרע ובאיכות, סכנה לשיעור מוגבר של הפלות, לידת פגים ועוד

פגיעה בבעלי חיים

• מיליוני בעלי חיים מתים כל שנה כתוצאה מחנק, הסתבכות או בליעה של חלקיקי פלסטיק
• פלסטיק משבש את האיזון העדין של ה- Ecosystem בסביבה הימית והחופית (מינים פולשים ועוד)

נזקים אקולוגיים ואקלימיים

מחקרים מצביעים על קשר אפשרי בין השפעות הפלסטיק על האוקיינוסים, לפגיעה בתפקודם כמערכת שמאזנת את האקלים*:
הפלסטיק חודר ל"משאבה הביולוגית" - בה פחמן מהאטמוספירה ומשכבת המים העליונה, מוסע לקרקעית האוקיינוס למאגר ארוך טווח -
פגיעה בו תביא לירידה בספיחת פחמן דו חמצני באוקיינוסים

חקיקה אירופית האוסרת פלסטיק חד פעמי בחופים

- **הדירקטיבה האירופית (Single-Use Plastics Directive, 2019) אוסרת /מגבילה קבוצות פלסטיק חד פעמיים, חלקם נפוצים בחופים** ← הקטנת חד-פעמי בחופים בכל המדינות החברות
- איסורים לוקאליים בחופים (באיים, במועצות מקומיות, באזורים אוטונומיים) דוגמאות:
- **ספרד, Balearic Islands -** החל מ- 2019 - חוק האוסר מוצרים חד פעמיים במוסדות ועסקים באיים, דיווחים על הפחתה משמעותית
- **יוון, קבוצת האיים הקיקלאדיים -** במסגרת תוכנית SeaChange באי Donousa, החל מ- 2019 נאסר השימוש בפלסטיק חד פעמי ← עסקים מקומיים הפסיקו להשתמש בפריטים חד-פעמיים: כוסות, קשיות ושקיות
- **איים/ערים באיטליה, Capri -** החל מ- 2019 - צו עירוני האוסר שימוש, שיווק והובלה של פלסטיק חד-פעמי שאינו "מתכלה" (מתכלה - מופרד ונאסף עם זרם פסולת אורגנית), אכיפה באמצעות קנסות עד €500
- **בסרדיניה -** החל מ- 2020 - שילוב של תקנות מוניציפאליות האוסרות שימוש בפלסטיק חד-פעמי במסגרות מסוימות, בכללם החופים



ישראל -מצב זיהום פלסטיק בחופים ובים

- מעל 90% מהפסולת בחופי ישראל היא פלסטיק
- מתוכה כ- 60% מקורה בפסולת שהשאירו אחריהם מבקרים בחופים, כלומר ממקור יבשתי*

מחקר עדכני נוסף של ד"ר פסטרנק מצא:**

- פלסטיק - 84% מהפסולת בחופי הים התיכון, לעומת 90% בעבר
- באילת הפלסטיק - 83% מהפסולת
- מקור הפסולת היבשתית בחוף הוא בעיקר נופשים, עם תרומה מסוימת של פסולת מנחלים או נקזים לאחר אירועי גשם
- חופי הים התיכון נמצאו נקיים יותר בהשוואה לסקר קודם, כתוצאה מניקוי אינטנסיבי של החופים (תוכנית חוף נקי), אך נמצאה בהם כמות גדולה של פסולת קטנה
- הטלת מס על כלים חד פעמיים ב- 1.11.2021 השיגה ירידה של 39% ברכישת כלים חד פעמיים בהשוואה לשנה המקבילה***
- בשנה בה הוחל המיסוי על כלים חד פעמיים נראתה בחופים ירידה של כ- 20% בפסולת הכלים החד פעמיים****

* על פי מחקר שבוצע ע"י ד"ר גליה פסטרנק, אוניברסיטת חיפה, בשנים 2012 - 2018, ב-8 קטעי חוף מבצת בצפון ועד לזיקים בדרום
** מחקר נוסף שבוצע ע"י ד"ר גליה פסטרנק, אוניברסיטת חיפה, בשנים 2020 - 2023, ב-21 קטעי חוף בים התיכון ובאילת
*** על פי ניתוח נתוני סטורנקסט
**** סקר שביצעו עמותות "צלול" ו"אדם טבע ודין", בשיתוף ד"ר גליה פסטרנק, דצמבר 2022

חוק עזר עירוני האוסר מוצרי פלסטיק חד פעמיים בחופי ישראל

- 
- ✓ תחילת היוזמה – תוצאה של פרויקט "עיר ללא פלסטיק" בהרצליה, בהובלת "צלול", בשיתוף מלא של העירייה
 - ✓ הערים החלוצות: אילת והרצליה
 - ✓ רשויות שחוקקו את חוק העזר: אילת, הרצליה, תל אביב, עמק חפר, חוף הכרמל, אשדוד, גליל עליון (בהקשר של נחלים), חדרה, חוף השרון (בתהליך אישור), מטה אשר
 - ✓ עד ספטמבר 2025 רק למועצה מקומית חוף הכרמל היתה יכולת אכיפה, עם ברירת קנס בגובה 105 ש"ח

חוק עזר עירוני האוסר מוצרי פלסטיק חד פעמיים בחופי ישראל

גרירת רגליים בהוספת יכולת אכיפה, נתונים מדגמיים שנאספו בסיוע פורום רשויות החוף
עינבר אשכנזי, ומנכ"ל הפורום אופיר פז- פינס

רשות	מועד העברת נוסח לאישור ברירת קנס במשרד הפנים	מועד חקיקת החוק	סטטוס נוכחי
אילת	דצמבר 2020	2020	במהלך שנת 2025 הגישה העירייה מסמך סופי לוועדת החוקה, חוק ומשפט ומאז מחכים לקביעת מועד לדיון בוועדה
הרצליה	יולי 2022	2021	לאחר המתנה של מעל 3 שנים זומנו לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט בספטמבר האחרון
חוף השרון	טרם	2023 - הוגש נוסח לחוק עזר עירוני	המתנה לאישור הנוסח המוצע ע"י משרד הפנים

ברירות קנס שאושרו בספטמבר 2025



בוועדת החוקה, חוק ומשפט שהתקיימה ב- 9.9.2025

▪ **אושרה ברירת קנס על מכירה בכלים חד פעמיים בחופי רחצה של הרצליה ואשדוד:**

✓ בהרצליה אושר קנס של 475 ₪

✓ באשדוד 105 ש"ח

▪ **קנס על פיזור/ השלכה/ הטמנה של כלים חד פעמיים:**

✓ בהרצליה עבר קנס של 730 ש"ח

✓ באשדוד עבר קנס בגובה 105 ש"ח

▪ **לא אושר קנס על הכנסה או שימוש בחד פעמי של המבקרים בחוף:**

✓ האיסור על שימוש בחד פעמי בחופי רחצה של הרצליה ואשדוד נותר על כנו

✓ אולם הקנס הוא רק על פיזור השלכה/השארה/הטמנה

עקרונות חוק ארצי

בהובלת "צלול" החל תהליך לתיקון חוק שמירת הסביבה החופית, תשס"ד-2004
החוק בסמכות המשרד להגנת הסביבה

✓ איסור ארצי ואחיד על הכנסת מוצרי פלסטיק חד פעמיים* לחופי הרחצה ועל השימוש בהם,
לרבות פיזורם, השלכתם והטמנתם**

✓ האיסור יכלול: מכירה, אספקה, שיווק, ופרסום של מוצרי פלסטיק חד פעמיים בחופי הרחצה
✓ הגדרת עונשים ועבירות קנס בגין הפרת הוראות החוק

הגדרת תקנות בחוק:

- ✓ חיוב הרשויות המקומיות להציב שלטים בחופי הרחצה המודיעים על האיסור
- ✓ הטלת חובות על עסקים הפועלים בחופי הרחצה, לרבות איסור מכירה ושימוש במוצרי פלסטיק חד פעמיים, חובת הצבת שלטים וחובה להציע ללקוחות פתרונות חלופיים
- ✓ הקניית סמכויות פיקוח ואכיפה לפקחים ולסדרנים של הרשות המקומית לשם אכיפת הוראות החוק
- ✓ הוראה לרשויות המקומיות לקיים פעילות חינוך והסברה לצמצום השימוש במוצרים חד פעמיים בחופים

* בכללם כלי אוכל והגשה: צלחות, כוסות, סכו"ם, שקיות - הנועדו לשימוש חד פעמי ומכילים פלסטיק
** האיסור לא יחול על אנשים עם מוגבלות הזקוקים למוצרים אלה, על מוצרים המשמשים לצרכים רפואיים ועל מוצרים נוספים שיקבע השר

תודה רבה

